

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ПСИХОЛОГІЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Тези

Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті професора Я.Ю. Кондратьєва
(Київ, 28 листопада 2008 р.)

Київ 2008

Редакційна колегія:

- Є.М. Моїсєєв*, кандидат юридичних наук, професор (голова);
Д.О. Александров, кандидат психологічних наук, доцент;
О.О. Бандура, доктор філософських наук, доцент;
О.І. Гвоздік, доктор філософських наук, професор;
В.Я. Горбачевський, кандидат юридичних наук, доцент;
О.М. Джуужа, доктор юридичних наук, професор;
М.В. Костицький, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент АПН України, академік АПрН України;
В.О. Криволапчук, кандидат юридичних наук;
В.С. Кузьмічов, доктор юридичних наук, професор;
В.С. Медведєв, доктор психологічних наук, професор;
Л.І. Мороз, доктор психологічних наук, доцент;
Д.Й. Никифорчук, кандидат юридичних наук, доцент;
Ю.Ю. Орлов, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник;
О.П. Хохліна, доктор психологічних наук, професор;
С.І. Яковенко, доктор психологічних наук, професор.

Психологічне супроводження оперативно-розшукової діяльності [Текст] : тези наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 листопада 2008 р.) / ред. кол.: Є.М. Моїсєєв, Д.О. Александров, О.О. Бандура та ін. – К. : Київський нац. ун-т внутр. справ, 2008. – 120 с.

І.І. Приходько,
кандидат психологічних наук,
начальник науково-дослідної
лабораторії НДЦ Академії внутрішніх
військ МВС України, м. Харків

ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК НАЙВАЖЛИВІША УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ, ЗАДІЯНОГО В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИДАХ ДІЯЛЬНОСТІ (ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)

Поняття безпеки найчастіше використовується в сучасних наукових дослідженнях. Вчені виділяють національну безпеку, яка включає політичну, економічну, військову, інформаційну та інші види безпеки.

У більшості наукових досліджень у галузі теорії безпеки це поняття визначається як захищеність (стан захищеності, міра захищеності) життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх або внутрішніх загроз. При цьому під інтересами розуміють, як правило, сукупність потреб того або іншого суб'єкта безпеки. Перегляд пріоритетів в інтерпретації проблем безпеки і перенесення їх з інтересів держави, які зазвичай сприймалися у відриві від потреб людини, на інтереси самої людини, викликали необхідність у розробці нового аспекту цієї проблеми – безпеки психологічної.

У наукових дослідженнях зарубіжні та вітчизняні вчені досить часто зверталися до явища безпеки, вказуючи на його надзвичайну важливість для встановлення гармонійних відносин між людиною і навколишнім соціальним середовищем. Нині накопичені численні дані про особливості професійної діяльності різних суб'єктів, їх професійно-особистісний розвиток. Однак робіт, присвячених вивченню психологічної безпеки як самостійного психологічного явища, у вітчизняній психології до цього часу не існувало.

Лінгвістичний аналіз, спираючись на академічні тлумачні словники, свідчить, що поняття безпеки пов'язується не стільки з відсутністю загрози, скільки із станами відчуття та переживаннями. Наприклад, В.І. Даль визначає безпеку як відсутність небезпеки, збереження, надійність. У тлумачному словнику С.І. Ожегова безпека трактується як стан, при якому не загрожує небезпека, тобто захист від небезпеки. Однак у різних сучасних визначеннях безпеки не розкриваються суть і зміст, що лежать в основі категорії психологічної безпеки. Тим часом, потреба в освоєнні цього поняття у контексті вирішення проблем забезпечення високої ефективності професійної діяльності персоналу, праця яких пов'язана з екстремальними умовами, стає все більш актуальною.

Отже, психологічна безпека являє собою складну багатofакторну категорію, яка визначає рівень захищеності психіки людини, її здатність підтримувати оптимальний рівень функціонування, спроможність усунення виникаючих зовнішніх та внутрішніх загроз та можливість збереження на достатньо стійкому дієздатному рівні.

Вивчення особливостей процесу формування психологічної безпеки дозволить виявити сукупність стійких мотивів професійної діяльності, необхідних для визначення умов ефективного функціонування людини в професії. Це важливо тому, що методи і способи створення умов для діяльності можуть вступати в суперечність із закономірностями формування психологічної безпеки працівника, що сьогодні приводить до деструктивних психологічних змін, які проявляються в підвищенні рівня тривожності, професійної деформації, неясності життєвої орієнтації, а в результаті – до зниження ефективності професійної діяльності всього колективу. Суперечність виявляється через те, що досягнення і можливості не узгоджуються з життєдіяльністю людини.

Нам уявляється надзвичайно актуальним розкриття значення феномена психологічної безпеки у контексті індивідуально-типологічних та особистісних якостей суб'єкта, забезпечення належної якості життя, розвитку особистісних мотиваційних процесів під час повсякденної діяльності, готовності до ризику, а також професійної діяльності в екстремальних умовах.

Л.І. Казміренко,
кандидат психологічних наук,
професор, професор кафедри
юридичної психології КНУВС

ПРО КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЇ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Удосконалення та якісне оновлення оперативно-розшукової діяльності, про необхідність яких сьогодні багато говориться на різних рівнях, неможливе без її психологічного забезпечення. Протягом останніх 10–20 років проблема використання психологічних знань у діяльності ОВС усе більше сприймається як об'єкт прикладних наукових досліджень. Так, науковцями Київського національного університету внутрішніх справ розроблені професіограми і психограми працівників різних фахових напрямів ОВС, представлені у наукових працях Я.Ю. Кондратьєва, В.Г. Андросюка, Д.О. Александрова, Л.І. Казміренка, Г.О. Юхновця та ін.

МЕДВЕДЕВ В.С. Кримінально-психологічна характеристика сучасного шахрайства.....	27
ТЕЛІЙЧУК В.Г. Застосування спеціальних психологічних знань у процесі виявлення і перевірки осіб, які можуть вчиняти розбійні напади	29
КОЗЮК М.С. Тотожність і відмінність людей як підґрунтя психологічної сумісності	30
ПРИХОДЬКО І.І. Психологічна безпека як найважливіша умова підвищення ефективності праці персоналу, задіяного в екстремальних видах діяльності (теоретико-методологічний аспект).....	32
КАЗМІРЕНКО Л.І. Про концептуальні засади психології оперативно-розшукової діяльності	33
ІОХНОВЕЦЬ Г.О. Психологія оперативної-розшукової діяльності як навчальна дисципліна.....	35
АЛЕКСАНДРОВ Д.О. Проблематика та основні напрями психології оперативної-розшукової діяльності	36
ІРХІН Ю.Б. Психологічні засади запобігання серійних насильницьких злочинів на сексуальному ґрунті.....	38
БЕЗРУЧЕНКО В.С. Структура психологічно-криміналістичної моделі суб'єктів злочинної діяльності у сфері використання комп'ютерних технологій.....	40
ДАВИДЕНКО В.С. Використання психофізіологічних методів при розслідуванні корупційних злочинів.....	41

Наукове видання

ПСИХОЛОГІЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тези

Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті професора Я.Ю. Кондратьєва
(Київ, 28 листопада 2008 р.)

Комп'ютерна верстка *І.А. Юдіна*

Підписано до друку 25.11.08. Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Обл.-вид. арк. 7,5. Ум. друк. арк. 6,97. Вид. № 24/П.

Тираж 80 прим. Зам. № **526**

Редакційно-видавничий центр

Київського національного університету внутрішніх справ

03035, Київ-35, Солом'янська пл., 1.